

Un territori ple d'oportunitats per observar fauna salvatge

Contemplant el magnífic vol dels ocells als aiguamolls de l'Empordà, compartir espai amb isards i grans rapinyaires a l'alta muntanya pirinenca, seguir itineraris de fauna a llocs com l'estany de Banyoles o sentir l'emoció de veure un cel ple de voltors a la Garrotxa. Són alguns exemples de la llarga llista de possibilitats d'observar fauna salvatge que ofereixen les comarques gironines.

Text > **MÓNICA CABRUJA**, periodista

Alguns animals ja han conquerit fa molts anys el territori i altres el reconquereixen a poc a poc, com el cas dels voltors a l'Alt Empordà. També hi ha espècies que han tornat, com la llúdriga, i d'altres en perill d'extinció. Podem passar uns moments inoblidables amb l'excel·lent companyia d'animals que habiten lliurement en el nostre territori als diferents parcs naturals o rutes guiades.

Vols màgics al Parc dels Aiguamolls

El Parc Natural dels Aiguamolls és una de les joies de la demarcació de Girona. Amb una observació d'un dia pels seus itineraris, en època de migració d'ocells i amb uns prismàtics correctes, s'hi poden veure cap a cent espècies. Aquest espai de 4.724 hectàrees, ubicat entre les desembocadures dels rius Fluvià i Muga, ofereix alguns espectacles màgics, com ara a la primavera, quan és època de cria de cigonyes. Aquests

darrers anys també es tornen a veure per l'Empordà voltors i trencalossos, i s'hi mantenen les àguiles daurades i cuabarrades, unes espècies que n'indiquen la bona qualitat ambiental.

El biòleg Albert Burgas destaca, com a exemples importants, que el bitó, una espècie molt escassa i emblemàtica dels Aiguamolls, hi ha tornat a nidificar; l'agró roig, que està en regressió a Catalunya, augmenta al parc; i que el xori-guer petit s'ha recuperat gràcies a un

>> Ànecs a l'estany de Banyoles. (Foto: LLUÍS SERRAT)

projecte de reintroducció, i ara també cria a l'Albera i al Parc Natural del Cap de Creus. Algunes espècies destacables, però, s'han extingit, com és el cas del xarrascllet.

Jordi Sargatal, ornitòleg, naturalista i director del parc del 1984 al 1998, destaca que l'evolució que va fer l'espai va ser una gran experiència de vida per a ell. «Tenim uns espais protegits magnífics i únics, que cal continuar potenciant i defensant», remarca.

Als Aiguamolls hi ha un centre de fauna, creat el 1984, que està especialitzat en la recuperació i la recerca.

Espècies úniques a l'estany

Al voltant de l'estany de Banyoles hi trobem algunes espècies singulars i úniques. El biòleg i tècnic coordinador del Consorci de l'Estany, Miquel Campos, hi destaca la presència de nàiades, uns mol·luscs d'aigua dolça. N'hi ha de diferents espècies i són molt característiques de la zona. A Banyoles se'n va crear un laboratori de cria únic a tot Catalunya.

>> *Cigonyes a Banyoles.* (Foto: CONSORCI PLA DE L'ESTANY. GERARD DALMAU.)

A Banyoles també hi ha tortugues d'estany. Abans del 2010 en quedaven pocs exemplars, però entre el 2010 i el 2017 se n'hi van alliberar dues-centes cinquanta. És una espècie protegida i se n'ha aconseguit recuperar la població natural. Un altre cas reeixit és el de la tortuga de rierol.

L'estany es caracteritza per la presència d'ànecs collverds, dels quals n'hi ha

uns tres-cents, a més de polles d'aigua i una petita població d'ànecs mandarins xinesos.

L'isard al Ter i al Freser

La zona de les capçaleres del Ter i el Freser és un altre dels espais naturals emblemàtics. Santi Farriol, director del Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser, explica que la zona acull fau-

>> *Cigonyes arribant a les closes del Tec dels Aiguamolls de l'Empordà.* (Foto: JORDI SARGATAL)

>> Corb marí emplomallat. (Foto: PONÇ FELIU)

>> Duc. (Foto: PONÇ FELIU)

na pròpia de l'alta muntanya pirinenca, amb algunes espècies de gran interès zoogeogràfic, com ara l'isard i grans rapinyaires. A més, hi habiten moltes espècies alpines i subalpines, com l'ermíni, l'almesquera, la perdiu blanca o el mussol pirinenc. També s'hi poden trobar espècies escasses a la resta de Catalunya, com ara l'arpella pàl·lida. La fauna invertebrada també és molt rica

Al Parc Natural dels Aiguamolls, amb sort i uns bons prismàtics, es poden arribar a veure fins a cent espècies d'ocells

>> Esplugabous a l'estany de Banyoles. (Foto: LLUÍS SERRAT)

i diversa, i en aquest apartat sobresurt un mol·lusc endèmic, l'*Arianta xatartii*, i el grup dels aràcnids, que inclou espècies centreeuropees o pirinenques molt rares a Catalunya. També és molt interessant la fauna cavernícola de forats, avencs i coves.

La reintroducció del voltor

Algunes parelles de voltors comuns van niar l'any passat a l'Alt Empordà, en uns espais limítrofs amb l'Alta Garrotxa, on ja fa uns deu anys que viuen i també crien. La troballa ha posat de manifest els efectes de la repoblació del voltor, ja que com a mínim feia un segle que no en criava cap a l'Alt Empordà.

Daniel Carrillo Martín, de l'Àrea Tècnica del Consorci de l'Alta Garrotxa, explica que l'Alta Garrotxa acull també una bona diversitat de fauna. «El retro-

>> Mero al Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter. (Foto: XAVIER SAFONT)

cés de les pràctiques agrícoles i ramaderes, però, ha fet créixer la superfície de bosc en detriment dels espais oberts i el paisatge en mosaic, cosa que ha provocat un augment de les espècies forestals, com el senglar, i un descens de les d'espais oberts, com el conill i la perdiu roja. Val a dir que aquestes darreres són també les preses potencials de diferents carnívors, tant mamífers com ocells rapinyaires, alguns dels quals s'hi han deixat de reproduir, com l'àguila cuabarrada», detalla. A més, remarca que la poca accessibilitat i la relativa tranquil·litat de l'àrea han fet que s'hi preservin algunes espècies animals, com el gat salvatge o l'àguila daurada. A banda, hi ha altres espècies que hi estan representades i que són escasses a Catalunya, o que tenen el límit meridional de distribució a l'Alta Garrotxa, com és el cas del tritó pirinenc.

Des de fa deu o quinze anys, l'aufrany, el voltor comú i el trençalòs tornen a ser presents a la zona. Als ambients de roca no és difícil trobar-hi sargantanes cua-

llargues assolent-se i diferents tipus de serps, com la blanca i la d'Esculapi. Aquestes darreres formen part de la dieta de l'àguila marcenca. Als rius hi ha una gran representació d'amfibis i de rèptils aquàtics.

El cabirol i l'isard colonitzen algun sector de l'espai des de la perifèria. El cérvol, la daina i el mufló s'hi han introduït arran de la instal·lació de tancats cinètics i d'alliberament.

Aus al cap de Creus i al Montgrí

Al Parc Natural del Cap de Creus destaquen les aus. És un lloc privilegiat per observar-ne, especialment a la primavera i la tardor, amb els moviments migratoris. Hi podem trobar àguiles cuabarrades, falcons pelegrins i diverses espècies de gavines, entre d'altres. També és interessant la presència de la tortuga mediterrània i de la tortuga de rierol. A més, el fons marí és molt ric, i la presència de coral vermell i de gorgònies és molt remarcable. El director del Parc Natural del Cap de Creus, Ponç Feliu, especifica que n'és especialment important l'àmbit marí, ja que es tracta,

a banda del Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter, de l'únic parc marí de Catalunya. «Tenim una fauna marina molt rica i diversa, que va dels ocells marins com ara baldrigues, ocells de tempesta, mascarells i moltes espècies migradores, a mamífers marins com els dofins mulars, que hi tenen una població permanent i abundant. A més, sovint s'hi veuen rorquals en migració durant els mesos càlids; són unes balenes grosses, de més de vint metres de longitud. És la segona espècie més longeva que hi ha al planeta i n'hi ha a les nostres aigües». Així mateix, afegeix: «Hi ha una desena de parelles nidificants de corb marí emplomallat als imponents penya-segats de cap Norfeu o de la punta de sa Figuera. Quant a la fauna marina, també hi ha peixos emblemàtics, com els meros, els corballs, els pagres, els déntols i un gran nombre d'espèci-

es de mol·luscs, crustacis i fauna més gran submergida a les riques aigües del parc. Pel que fa a l'àmbit terrestre, podem destacar algun endemisme com el caragol *Mastigophallus rangianus*, que en tot el món només es pot trobar aquí, com també espècies més grosses com el duc, amb una de les poblacions més grans de Catalunya, l'àliga cuabarrada o ortòpters molt escassos al país, com la *Saga pedo*».

Pel que fa al Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter, hi ha una gran diversitat d'hàbitats. Això hi afavoreix la presència d'un gran nombre d'ocells, que s'hi poden observar en qualsevol època de l'any. Alguns exemples són el corriol camanegre, una espècie del nostre litoral que està molt amenaçada, tot i que gràcies a les mesures de protecció de les dunes i les maresmes ha passat de tenir una població reproductora de

A l'estany de Banyoles destaca la presència de les nàiades, uns mol·luscs d'aigua dolça

>> Flamencs i cavalls de la Camarga als estanys del Matà, als Aiguamolls de l'Empordà. (Foto: JORDI SARGATAL)

>> Polla d'aigua en un paratge del Pla de l'Estany. (Foto: LLUÍS SERRAT)

dues o tres femelles el 2012 a tenir-ne vint-i-dues actualment. Altres espècies amenaçades que hi ha en l'àmbit del parc natural són el bitó, l'arpella, l'òliba, el corb marí emplomallat o l'àguila cuabarrada, entre moltes altres. «Tenim el repte de protegir les poblacions d'aquestes aus i conservar-ne els hàbitats. I aquesta tasca, que és immensa, demana també la col·laboració de la societat, perquè entre tots puguem protegir-ne adequadament les poblacions i, si pot ser, recuperar les que es trobin en regressió», destaquen el director del parc, Ramon Alturo, i el tècnic Santi Ramos.

S'ha fet una edició de la llista dels ocells d'aquest parc natural, que inclou tres-cents deu espècies. Del total, cent divuit (el 38 %) hi nidifiquen regularment.

Per acabar, cal destacar el retorn de la llúdriga a tot el territori gironí en general, que també és indicador d'una bona qualitat ambiental.

Ja es veuen els efectes de la repoblació del voltor, perquè com a mínim feia un segle que no en criava cap a l'Alt Empordà

Els senglars s'urbanitzen

Un dels animals salvatges que provoquen alguns problemes és el senglar, a causa de les visites que sol fer a les carreteres i a les àrees urbanes. Si es dona menjar als senglars, de seguida s'acostumen a trobar aliments al palmell de la mà, perden els instints i el bosc deixa de ser el seu hàbitat. Alguns ajuntaments han posat en marxa plans per frenar la presència de senglars a la trama urbana, pels accidents que poden provocar. Un senglar assilvestrat no té por de les

persones, i si ensuma bosses d'aliments, intenta aconseguir-ne. A més, perden la por a les carreteres, i això pot suposar accidents encara més greus.

En algunes zones, una altra qüestió problemàtica és la presència de poblacions de gavians, que quan prolifereixen ocasionen molèsties pels crits que emeten.

Espècies invasores

A les comarques gironines es fan campanyes de control d'espècies invasores. Una d'aquestes és el coipú, un rosegador originari de la Patagònia; és a dir, una espècie exòtica, que causa danys a l'agricultura, a la flora autòctona i a l'hàbitat fluvial. El Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter, que és una zona afectada per la presència d'aquesta espècie, intenta controlar-ne la població i evitar els perjudicis que pot provocar en la biodiversitat. A la zona de l'estany de Banyoles també n'hi ha, i des del Consorci es treballa per fer-hi front. Aquest mamífer gran i robust pot arribar a pesar fins a deu quilos i es reproduïx amb facilitat. A Catalunya, la presència del coipú es va detectar per primer cop el 2012. Va arribar de França, on se'n criaven per a la indústria pelletera, i així van començar a colonitzar rius, com la Muga, el Ter i el Fluvià. En altres indrets, com és el cas de Banyoles, actualment es treballa per aturar la invasió de tortugues foranes, la majoria americanes.

>> Tallarol trencamates, al Parc Natural del Cap de Creus. (Foto: PONÇ FELIU)